

В. Н. БОЛЬШАКОВ

**ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ДОСВІДУ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ
ПРИ РОЗРОБЦІ ПРАВОВИХ ЗАСАД МОНІТОРИНГУ В АПК УКРАЇНИ**

Рассматривается проблема использования современного военного опыта в правовом регулировании информационно-поисковой деятельности (мониторинга) в АПК Украины, обоснования его необходимости.

© БОЛЬШАКОВ Вадим Натанович – доцент Національного університету біоресурсів і природокористування

In the article is examined the problem of the usage of modern experience in legal control information retrieval system (monitoring) in APK of Ukraine and established it's necessity. In the offered article possibilities of the legal groundwork of monitoring as an instrument of increasing of affectivity in APK of Ukraine are shown.

Одним з найефективніших методів державного управління є правове забезпечення інформаційно-пошукової діяльності (моніторингу), що, в свою чергу, в правовій державі являє собою правове регулювання будь-якої діяльності, в тому числі господарської. Правове регулювання, в свою чергу, є інструментом забезпечення організованого порядку в народному господарстві. Ефективна дія цього інструмента (тобто дія без втрат від санкцій за порушення закону) можлива на основі розвитку адміністративного права в єдності з інформаційним правом.

«Інформація – кров підприємства» – загальновідомий вислів підприємців розвиненого Заходу. Тільки за таких умов підприємство розвивається уникаючи багатокторності неопрацьованої інформації та її витоку¹.

Конкурентна розвідка в організації бізнесу запозичила та використала багато чого з досвіду військової розвідки та урядової розвідки та інформаційно-довідкових служб².

У цьому ракурсі вирішення проблеми доцільно зазначити, що, згідно з визначенням командування ВС США, «кожний солдат – це своєрідний сенсор», він завжди був кращим здобувачем на полі бою. Крім того, експерти з розвідки США вважають, що розвідка повинна відійти від пасивного очікування розвідінформації до активного її одержання. Командирам необхідно усвідомити, що кожна операція, яка ними проводиться, є одночасно і розвідувальною. «Боротьба за знання» починається ще до початку активних дій і ведеться доти, доки держава має національні інтереси у цьому регіоні³.

Зазначене може бути покладене в основу методики проведення моніторингу в АПК України. З цього випливає висновок про необхідність проведення постійного і безперервного моніторингу, створення ДІФів щодо правового забезпечення моніторингу з метою запобігання правопорушенням в агропромисловому комплексі, катастрофогенним чинникам в агропромисловому комплексі та проведення інформаційно-пошукових робіт для здійснення наукових досліджень у агропромисловому комплексі України.

При цьому необхідно зазначити, що на сучасному етапі, в умовах удосконалення методів ведення локальних, економічних та мережевих війн роль моніторингу, зокрема в АПК України, безперервно зростає.

Це підтверджує актуальність вислову відомого воєначальника Стародавнього Китаю Сунь-Цзи, твори якого нині вивчаються дослідниками таких країн, як США та Китай: «Пользование шпионами-самое существенное на войне, это та опора, опираясь на которую действует армия»⁴.

Важливим фактором щодо розуміння необхідності моніторингу в АПК України та його організаційно-управлінських аспектів (правового забезпечення-правового регулювання) є концепція війни, що розроблена віце-адміралом флоту США Артуром Себровські та експертом комітету начальників штабів США, професором Джоном Гарсткою у статті «Сете-центрическая война: её происхождение и будущее» (1998. «Proceedings»). Себровські і Гарсткою повторюють аксіому про те, що «нації ведуть війну тим же чином, що й створюють багатства». Таким чином розуміння законів сучасної мережево-центричної війни є основою досягнень

успіхів у підприємстві. Головна вихідна думка Себровські й Гарстки: нині у світі виникли революційні зміни, яких не було з епохи наполеонівських війн, коли Франція уперше втілила в життя концепцію масової армії. Суть цієї революції у військовій справі вони висловили словами начальника штабу ВМФ адмірала Д. Джонсона, який заявив про «фундаментальне зрушення від того, що ми називаємо платформи-центричною війною, до того, що називаємо мережево-центричною війною».

Мережево-центрична війна дає змогу перейти від війн на виснаження до більш короткочасної та більш ефективної форми війни, для якої характерні дві основні ознаки: швидкість управління та принцип синхронізування. Швидкість управління передбачає три аспекти:

А) Війська досягають інформаційної переваги, під якою розуміється не надходження інформації у значній кількості, а більш високий ступінь свідомості і більш глибоке розуміння ситуації на полі бою. У технологічному плані все це зумовлює впровадження нових систем управління, слідування, розвідки, контролю, комп'ютерного моделювання.

Б) Війська завдяки своїм інформаційним перевагам втілюють у життя принцип масованих результатів, а не масованих сил.

В) В результаті таких дій противник позбавляється можливості проводити будь-який курс дій, потрапляє в стан шоку.

При веденні війни такого типу, якщо на початку конфлікту противник втрачає 50% будь-чого важливого для себе, це неминуче вплине на його стратегію і зможе зупинити війну – у цьому і є суть мережево-центричної війни.

Однією з тенденцій сучасної війни є поступове зміння військово-політичних цілей, а відповідно характеру і змісту війн, локальних конфліктів, операцій та бойових дій. На сучасному етапі метою використання збройних сил не є розгром противника, не захоплення його території (тим більше не окупація), а дезорганізація його зусиль у політичній, військовій та економічній сферах і примушення прийняти умови з боку переможця без суттєвих для себе матеріальних витрат і втрат⁵.

Також необхідно відзначити, що на сучасному етапі розвитку прогресу встановлено посилення ролі органів інформаційно-пошукової діяльності, зокрема розвідувальних органів. Так, основною складовою дій японських спецслужб є добування та аналітична обробка будь-якої інформації, що багато в чому допомагає прийняттю виважених державних рішень і утриманню провідного становища Японії у стратегічних галузях підприємництва. Провідним аналітичним органом країни вважається Інформаційно-дослідницьке бюро при Кабінеті міністрів Японії⁶.

Таким чином, у такій економічно розвиненій країні, як Японія, моніторинг у промисловості та сільському господарстві регулюється завдяки державному управлінню, що свідчить про необхідність правового регулювання моніторингу в підприємстві для підвищення його ефективності.

За визначенням щодо аналогії методів ведення війни та бізнесу Себровські й Гарсткою зазначене може бути використане для розробки концепції розвитку АПК України, і зокрема моніторингу в АПК України, особливо для розробки спеціальних операцій із запобігання катастрофогенним чинникам та правопорушенням в АПК України, а також проведення науково-дослідницької діяльності в АПК України.

Як приклад можна навести план гіпотетичної спеціальної операції щодо введення та розповсюдження на території країни шкідників для сільсько-господарських рослин і тварин. Цей інцидент так і не був класифікований у правовому розумінні: або економічна диверсія, або недобросовісна конкуренція, а тому необхідні запобіжні заходи проведено не були.

Підтвердженням необхідності опанування інформаційною перевагою, під якою розуміється не поступлення інформації у значній кількості, а більш високий ступінь свідомості й більш глибоке розуміння ситуації, можна вважати наступне: є інформація, яка добута законним шляхом, про те, що в СРСР вже у 1980-х роках була розроблена технологія високотемпературного здвигового подрібнення, завдяки якій з соломи створювалися комбікорми з високим вмістом вітамінів⁷.

Це свідчить про те, що оператор моніторингу, який виявив інформацію щодо технології високотемпературного здвигового подрібнення мав достатньо високий ступінь свідомості та більш глибоке розуміння сучасних напрямів підвищення ефективності кормів для сільсько-господарської худоби та правового забезпечення (регулювання) добування інформації щодо науково-дослідної роботи в АПК України, що є результатом підготовки фахівця на основі розвідувальної та криміналістичної підготовки співробітників силових структур.

Це підтверджується прикладом використання військового досвіду у галузі адміністративної діяльності. У 2003 році журнал *Forbes* присвоїв звання «Підприємець року» Амону Ладнану, керуючому Mercuri Interaktive, ізраїльської компанії, яка займається розробкою програмного забезпечення і в якій були офіси у Силиконовій долині. В інтерв'ю журналу Аммон Ладнан описав час, що він провів як десантник ІСО в Південному Лівані, як один із суттєвіших факторів, які сформували його управлінські навички, завдяки яким доходи Mercuri щороку підвищувалися на 36% з 1997 по 2002 рік⁸.

Наостанок доцільно відзначити наступне: чи то війна, чи то бізнес – найцінішим ресурсом є знання. Не тільки управління знанням, але й формування знання – люди здібні й повинні формувати знання. Знання, що виходять за межі того, що відомо. Ми не в змозі передбачити майбутнє, але ми можемо створити дуже точну концепцію раннього виявлення нових тенденцій⁹.

Зазначене свідчить про органічний зв'язок військового досвіду інформаційно-пошукової діяльності з правовим забезпеченням моніторингу в АПК України.

Таким чином, використання військового досвіду в правовому забезпеченні моніторингу в АПК України є значним критерієм підвищення ефективності останнього.

1. Хант Ч., Затарьян В. Разведка на службе вашего предприятия. – К., 1992. – С. 159.
2. Прескот Д.Е., Миллер С.Х. Конкукрентная разведка. – М., 2004. – С. 335.
3. Шукин М., Кондратьев О. Разведывательное обеспечение боевых действий сухопутных войск США в городских условиях // Зарубежное военное обозрение. – С. 32–38.
4. Требин М. Войны XXI века. – М., 2005. – С. 603.
5. Там само. – С. 217–221.
6. Князев С. Самая мирная страна азиатского региона // Волонтер. – 2008. – № 5. – С. 4–10.
7. РОСНАНО. Сжать и повернуть // Популярная механика. – 2008. – № 11. – С. 94–97.
8. Перман С. Корпорация шпионов // Бизнес-инновации от израильских мастеров шпионажа. – Днепропетровск, 2006. – С. 208.
9. Там само. – С. 187.